

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

BELEIDSADVIES – Actielijn Anders Positioneren **SO-commissie – meedenken, meepraten en meebeslissen**

Auteur : Eveline van Opstal, medisch programma manager

Cc : regiehouders programma SO-GVA

Datum : 15 februari 2022

Versie : 2.0 - vsdefinitief

INLEIDING - Wat speelt er rond het thema regionaal -

In de huidige samenwerkingsrelatie tussen de specialisten ouderengeneeskunde (SO's) worden lopende regionale vraagstukken veelal nog ad hoc opgepakt of verloopt afstemming, de laatste 2 jaar, binnen het SO-GVA programma. Een programma gericht op de vorming van een professioneel SO netwerk. Dit is echter een tijdelijk projectenprogramma dat in juni 2022 ten einde komt. Binnen het SO-GVA programma heeft de regionale positionering van de SO meer en meer vorm en inhoud gekregen. De verkregen positie houdt in dat SO's als professioneel netwerk een adviesrol vervullen waarbij zij gevraagd worden om een gezamenlijk vakinhoudelijk en/of professioneel advies uit te brengen c.q. standpunt in te nemen. Het is daarmee een eerste stap in de richting van meer professionele inspraak en medezeggenschap bij regionale vraagstukken. Denk hierbij aan de ontwikkeling van een regionale zorgvisie, maar ook het regionaal organiseren van advies om te komen tot één beleid (bijv. op gebruik van mondkapjes). Daarnaast is er in het SO-GVA programma op een zevental actielijnen (deelprojecten) gewerkt aan beleidsvoorbereiding in de vorm van beleidsadviezen die in de nabije toekomst geïmplementeerd en/of toegepast dienen te gaan worden. Ook is er vanuit zowel de medisch specialisten in het ziekenhuis als de huisartsen toenemend vraag naar één aanspreekpunt voor de SO's in de regio om zorgprocesgerichte en/of samenwerkingsgerichte afspraken te maken. Het is belangrijk te verkennen hoe we deze verkregen regionale netwerkpositie en de regionale organisatie van de SO's vanuit het SO-GVA programma verder kunnen blijven ontwikkelen en van daaruit behouden en borgen.

AANLEIDING - Waarom dit advies -

Als onderdeel van de actielijn Anders Positioneren heeft er in april 2021 een verkenning plaatsgevonden bij de regiehouders en de verschillende vakgroepen van de SO's in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere over de gewenste oplossingsrichting voor het positioneringsvraagstuk en de verdere organisatie van de SO in de regio. De uitkomsten van deze verkenning en de opmaat naar verdere uitwerking van de gekozen oplossingsrichting zal in dit beleidsadvies worden besproken.

VISIE - Wat zijn richtinggevende onderdelen vanuit de regiovisie in relatie tot het thema –

In de regio Gooi-Vechtstreek-Almere hebben de VVT-aanbieders de handen ineengeslagen en hun gezamenlijke ambitie omgezet in een regiovisie met vooralsnog 6 speerpunten gericht op samenwerking en transitie van de ouderenzorg (RZV-GVA). Door onder andere bestaande structuren en schotten te doorbreken, en met elkaar nieuwe verbindingen en samenwerkingsvormen te maken en de zorg in netwerken te organiseren. De gekozen regionale speerpunten, als afgeleide van de

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

recent vastgestelde ambities, hebben direct en indirect veel raakvlakken met het programma SO-GVA. De verdere ontwikkeling van de regionale samenwerking tussen (medische) zorgprofessionals en het organiseren van 'werktafels' van professionals vormt daarbinnen een van de onderdelen binnen het speerpuntenprogramma.

VERTREKPUNTEN - Wat zijn de uitgangspunten en/of beleidskaders -

Bij het schrijven van dit advies zijn het programmaplan SO-GVA versie 3.0 en de vastgestelde Einddoel voor ogen notitie als onderlegger gebruikt en als uitgangspunt gehanteerd.^{1,2}

De regiehouder van deze actielijn heeft de regio in mei 2021 verlaten. Gezien de doelstelling van deze actielijn én het overstijgende karakter is vanaf mei de verdere uitvoering door het kernteam opgepakt, waarbij de regiehouders met ondersteuning van het programmamakernteam eigenaar zijn. Omdat de Actielijn Anders Positioneren veel raakvlakken heeft met de andere actielijnen, heeft afstemming plaatsgevonden met de regiehouders en de SO's in de regio. Gezien de overlap met andere actielijnen en het overstijgende karakter zal dit beleidsadvies zich niet alleen richten op een advies over het borgen van regionaal samenwerken van SO's, maar ook op andere vastgestelde doelstellingen en behaalde resultaten binnen het SO-GVA programma, gericht op de positionering van de SO's. Daarmee heeft dit beleidsadvies een meer overstijgend karakter.

DOELSTELLINGEN

1. Medisch advisering vanuit de SO-functie over de (te verwachten) uitkomsten, ontwikkeling en implementatie van de regionale Zorgvisie GVA;
2. Medische advisering vanuit de SO-functie over de ontwikkelingen rond de Juiste Zorg op de Juiste Plaats en Ouderenzorg i.c.m. ziekenhuis verplaatste zorg in de regio GVA;
3. Ontwikkelen van een zorgvisie op een duurzame en toekomstbestendige SO-functie in de regio;
4. Regionale inbedding van medische beleidsadvisering;
5. Een professioneel SO-netwerk in de regio GVA waarmee richting wordt gegeven aan de verdere ontwikkeling van de SO werk- en beroepssituatie.

HYPOTHESE

We verwachten een toename van het aantal zorgvragers in de regio, hogere complexiteit van zorg en meer regionale samenwerkingsverbanden. Dit maakt de huidige situatie, het ad hoc reageren op vraagstukken, geen toekomstbestendige oplossing. Om de thans verkregen positie te behouden en niet weer achter de ontwikkelingen aan te lopen, is het essentieel dat de gezamenlijke positie en samenwerking van SO's in de regio op een goede manier wordt georganiseerd. Dan is er een duidelijk aanspreekpunt met een heldere communicatielijn en kunnen er op termijn ook (steeds meer) vakinhoudelijke en/of inhoud-gerelateerde organisatievraagstukken naar de SO's toe komen. Met een goed verankerd SO-netwerk kan de expertise van de SO's optimaal worden ingezet bij de maatschappelijke opgave om te komen tot duurzame ouderenzorg in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

ONDERZOEK

In het programma SO-GVA zijn in eerste instantie 6 actielijnen gedefinieerd waarlangs we antwoorden hebben proberen te vinden op de diverse vakinhoudelijke en/of inhoud-gerelateerde organisatievraagstukken per actielijn.

Onderzoeksgebieden in relatie tot de SO-functie in Toekomstperspectief

Anders Werken	Anders Onderzoeken	Anders Organiseren
Anders Opleiden	Anders Behandelen	Anders Positioneren

In tweede instantie is er nog een 7e actielijn toegevoegd aan het projectenprogramma SO-GVA met als onderzoeksgebied Anders Dokteren.

Elk van de onderzoeksgebieden is uitgewerkt in een deelprogramma als onderdeel van het programmaplan SO-GVA 3.0 in combinatie met de notitie Einddoel voor Ogen.

METHODE

In het programma hebben we gekozen voor een onderzoek aanpak en werkwijze waarbij we in drie stappen tot de beoogde resultaten op elk van de actielijnen - en daarmee het programma - willen komen, te weten:

- De vraagstukken in beeld (bespreeknotitie);
- De oplossingsrichtingen uitgewerkt (startnotitie);
- De oplossingsrichting vastgesteld (beleidsnotitie).

Hieronder is deze aanpak en werkwijze schematische verder uitgewerkt. In alle actielijnen is met deze methode gewerkt met ruimte voor een praktische toepassing.

BEVINDINGEN – Inhoudelijke bevindingen –

Het programma SO-GVA heeft enerzijds gewerkt aan de regionale versterking van de SO-functie vanuit een drietal invalshoeken: samen werken, samen ontwikkelen en samen realiseren. Anderzijds heeft het programma SO-GVA de poorten geopend om op diverse bestuurlijke platformen een

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

actieve rol te spelen in het leveren van standpunten en/of adviesbijdragen rond regionalisering en regionale vraagstukken. Hieronder worden overstijgend de bevindingen in termen van tussenresultaten en/of eerste eindresultaten uiteengezet.

Eerste resultaten

Medische advisering inzake de regionale zorgvisie (RZV-GVA)

Eind maart 2021 is er een gezamenlijke reactie gegeven op de regionale zorgvisie (zie bijlage 1). Deze gezamenlijke reactie namens alle SO's is goed ontvangen door de bestuurders en wordt op diverse onderdelen meegenomen in de verdere uitvoering van de visie (zie bijlage 2). Dit betekent dat veranderingen plaats gaan vinden die gevolgen hebben voor de SO's, maar waar de SO's zelf inhoud aan hebben kunnen geven.

Medische advisering over de ontwikkelingen rond de Juiste Zorg op de Juiste Plaats (JZOP-OZ)

Vanuit het SO-GVA programma hebben twee SO's input geleverd op het onderzoeksrapport van Gupta.³ Daarbij werd onderzocht wat er nodig is om de ouderenzorg in de toekomst goed te organiseren en er zo voor te zorgen dat de zorg kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar blijft. Daarnaast zijn twee SO's aangesloten bij de presentatie van de RZV-GVA in het Tergooi ziekenhuis, waarbij gesproken is over het belang van regionale samenwerkingen tussen ziekenhuis, huisarts en VVT en de mogelijkheden binnen ziekenhuis verplaatste zorg. Dit zal nog verder vorm en inhoud gaan krijgen bij de uitwerking van de ingezette verkenning rond het concept Regiokliniek. Waarbij, uit de haalbaarheidsstudie van Gupta over dit onderwerp, het toevoegen van een nieuwe regiokliniek aan het zorgaanbod in deze regio niet de oplossingsrichting lijkt. Maar eerder het streven om zorg die thuis kan, thuis te organiseren. Dit vraagt om andere samenwerkingsafspraken in de regio.

Ontwikkeling zorgvisie op een duurzame en toekomstbestendige SO-functie

Met behulp van scenario-analyse is er vanuit het SO-GVA programma, samen met de SO's in de regio, een toekomstscenario over de ouderenzorg in 2030 ontwikkeld. Netwerkgorg, delen en goed gebruik van de expertise van de SO, preventie, eigen verantwoordelijkheid, meer maatschappelijke betrokkenheid en participatie, en inzet van zorgtechnologie en innovaties zijn hierbij de belangrijkste thema's. Parallel aan het opstellen van dit beleidsadvies is een artikel over dit toekomstperspectief gepubliceerd. (zie bijlage 3).

Verkenning naar aanleiding van eerste resultaten

Bij de verdere uitwerking van de regionale zorgvisie, maar ook voor overige (medische) vraagstukken in de regio, blijft het wenselijk om de SO's in de regio te organiseren, om af te stemmen over de (gewenste) positie, een eenduidig geluid te laten horen en daarmee de medische inspraak en (mede)zeggenschap te behouden.

Uit de toekomstverkenning met de scenario-analyse kwamen daarnaast ook duidelijk de mogelijkheden en kansen van netwerkgorg naar voren. Vanuit een netwerk van professionals op het gebied van zorg en welzijn is er aandacht voor, en actieve inzet op preventie, eigen verantwoordelijkheid, technologie en maatschappelijke participatie. Door hier vol op in te zetten, blijft ook in de toekomst zorg, behandeling en begeleiding aan (kwetsbare) ouderen toegankelijk, kwalitatief hoogstaand en betaalbaar. Dit sluit aan bij het belangrijkste doel van het SO-GVA

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

programma. Namelijk het realiseren van duurzame medische zorg, behandeling en ondersteuning aan kwetsbare doelgroepen en ouderen in een regionaal verband, ongeacht de verblijfplaats van betrokkene. Een belangrijke eerste stap in het realiseren van netwerkzorg is het versterken van de regionale samenwerking.

Bovenstaande maakte dat er vanuit de actielijn Anders Positioneren een verkenning heeft plaatsgevonden over de gewenste oplossingsrichting voor het positioneringsvraagstuk en de regionale organisatie en samenwerking van de specialisten ouderengeneeskunde in de regio.⁴ Uit deze verkenning, onder de SO-vakgroepen van de 5 grote VVT-organisaties, kwam unaniem dat het regionaal organiseren van SO's middels een SO commissie, later SO-werktafel genoemd, op dit moment de meest passende oplossing voor het positioneringsvraagstuk van de SO in de regio is. In deze samenwerkingsvorm is het mogelijk voor bestuurders uit de regio Gooi-Vechtstreek-Almere om advies te vragen aan de SO's over bepaalde (medische) vakinhoudelijke en/of inhoudsgerelateerde organisatorische regionale vraagstukken. Daarnaast is het een mooie kans voor de SO's om op een georganiseerde wijze een gezamenlijk standpunt in te nemen en professionele inspraak/-medezeggenschap te leveren op regionale zaken. Niet alleen in relatie tot de bestuurders van de VVT-organisaties, maar ook naar andere stakeholders zoals het ziekenhuis, de huisartsen of GGZ. Juist door dit formeel te maken met een werktafel, krijgt een gegeven advies of een ingenomen standpunt een regionaal gedragen en formele "kleur" en daarmee meer gewicht. Het is belangrijk dat er structurele evaluaties van deze samenwerkingsvorm gaan plaatsvinden. Een regionale SO-werktafel op dit moment als de meest passende oplossing is, biedt tevens kansen en mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van deze samenwerkingsvorm op de lange termijn. Hierin is praktijkervaring met de SO-werktafel en evaluatie essentieel.

Professioneel SO-netwerk en regionale inbedding medische beleidsadvisering

Zoals hierboven weergegeven hebben de SO's, mede door het SO-GVA programma, een positie verkregen - als professioneel netwerk - waarbij ze een gezamenlijke rol vervullen bij het geven van advies, inspraak en medezeggenschap bij regionale vraagstukken. Het doel van de SO-werktafel is om deze verkregen positie te kunnen behouden, borgen en verder te ontwikkelen. Daarnaast is het een belangrijk middel om de regionale samenwerking te versterken en daarbij een belangrijke stap te zetten in de realisatie van netwerkzorg.

Er is, samen met een gevarieerde afvaardiging van de SO's, gewerkt aan de ambities, doelen en activiteiten van deze regionale SO-werktafel. Dit is vertaald naar een concrete en praktische invulling van het functioneren van deze werktafel, omschreven in een adviesrapport in het laatste kwartaal van 2021. In het eerste kwartaal van 2022 vond verdere uitwerking plaats, na afstemming met het BNO en de regiehouders van het SO-GVA programma. De borging van de positionering van de specialisten ouderengeneeskunde is het doel, waardoor het meedenken, meepraten en meebeslissen bij (medische) vakinhoudelijke en/of inhoudsgerelateerde organisatorische regionale vraagstukken geformaliseerd is in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere.

VOORLOPIGE CONCLUSIES – Wat is ons voorlopige oordeel in deze –

Op basis van het voorgaande zijn wij tot de volgende voorlopige conclusies gekomen.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

1. Het SO-GVA programma is de afgelopen 2 jaar het vehikel geweest om de SO's in de regio verder te verbinden en stapsgewijs gezamenlijk te positioneren in een professioneel SO-netwerk. Het programma heeft laten zien dat er een duidelijke meerwaarde is door het regionaal organiseren en positioneren van SO's. Een georganiseerde professionele – regionale - stem van de SO's vergroot de zeggingskracht en maakt de inbreng van de SO's met meer impact en waardecreatie. Het programma SO-GVA is echter eindig.
2. Medische advisering door de SO's bij de regionale programma's RZV-GVA en JZOP-OZ is van meerwaarde gebleken en goed ontvangen door de betrokken bestuurders.
3. Vanuit de gezamenlijk geformuleerde toekomstvisie kwam netwerkzorg als een van de belangrijkste thema's naar voren. Een belangrijke eerste stap in het realiseren van netwerkzorg is het versterken van de regionale samenwerking.
4. De regiehouders en de SO's van de 5 grote organisaties staan achter het regionaal organiseren van een professioneel SO-netwerk in de regio middels een werktafel.
5. Een SO-werktafel past binnen de voorgenomen ambities van de Regionale Zorgvisie (werktafel van professionals) en sluit aan op de nieuwe Governancecode Zorg 2022 (hoofdstuk 3. Invloed belanghebbenden) als werkvorm.

AANBEVELINGEN – Wat willen wij nog meegeven aan overwegingen –

De ontwikkeling van een professioneel SO-netwerk en de inrichting en organisatie van een regionale SO-adviesfunctie is met het SO-GVA programma in gang gezet. Het is nu zaak te kijken hoe we dit kunnen borgen voor de toekomst.

Eind maart 2022 zijn de ambities, doelen en structuur van de SO-werktafel opgeleverd, inclusief een advies voor de concrete en praktische invulling. De weg naar een duurzaam vitale werktafel met draagkracht (bestuurders/Verenso), draagvlak (SO's in de regio) en daadkracht (SO's als werktafel leden) is echter pas net begonnen. Dit is een vertrekpunt voor een duurzame borging van de regionale SO-adviesfunctie en professioneel SO-netwerk. Daarnaast kan op deze wijze meteen een koppeling gemaakt worden met de vertaling van de opgeleverde beleidsadviezen en de voortgang hiervan binnen de Regionale Zorgvisie.

Bestuurders in de regio hebben aangegeven deze regionale – georganiseerde - adviesfunctie van SO's graag te willen behouden. Ook andere regionale stakeholders zoals de medisch specialisten van Tergooi ziekenhuis en de RHOGO hebben deze wens uitgesproken. De SO-werktafel kan daarbij als adviesorgaan dienen voor het regionale bestuurlijk netwerkoverleg (BNO). Bij het verder uitrollen van de SO-werktafel is het van belang om de verhouding van de SO-werktafel ten opzichte van interne rollen, commissietaken en posities van SO binnen de VVT duidelijk te hebben. Ook is het gewenst om helderheid over de verhouding naar Verenso en het Verenso regiobestuur te verkrijgen. Tenslotte is het ook belangrijk de verhouding ten opzichte van reeds lopende projecten en programma's in de regio duidelijk te hebben. Het doel van de op te richten SO-werktafel is reeds bestaande samenwerkingsafspraken en regionale initiatieven te versterken en onnodige overlappings te voorkomen.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

Het commitment van de zorgbestuurders is randvoorwaardelijk en het is van essentieel belang dat zij de SO-werktafel en de professionalisering van de SO's inzake professionele inspraak en zeggenschap als gezonde gewenste tegenkracht zien die van waarde is voor nog succesvoller besturen.

Een regionale SO-werktafel lijkt op dit moment de meest logische stap en het best passende antwoord voor de ontwikkelingsfase inzake het professionele netwerk van de SO's in de regio. Om van daaruit in dialoog met elkaar te blijven over de samenwerkingsvorm op de lange termijn. Hierin zijn ontwikkeling en evaluatie van de samenwerking essentieel.

TENSLOTTE – Hoe nu verder samen –

Om te zorgen voor de geschetste draagkracht (bestuurders), draagvlak (vakgroepen) en daadkracht (werktafel) zijn begeleiding en professionalisering van de SO-werktafel gewenst. Ondersteuning in de oprichtingsfase en begeleiding bij de totstandkoming vormen de eerste stappen op weg naar installatie, implementatie en borging. Bemensing van de SO-werktafel is de sleutel voor een succesvolle start. De verlenging van het SO-GVA programma tot en met juni 2022 is daarbij gebruikt om te komen tot een zorgvuldige afronding van het werktafelvormingstraject. Het regionaal professionele SO-netwerk is daarmee een feit.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

BIJLAGEN – Documentatie –

Regi houder:

Paulien Maat, SO

Eveline van Opstal, SO en vervangend regi houder

Regi houdersteam:

Ellen Vreeburg, SO, PhD

Eveline Cours, SO

Wendy Langerak, SO

Jennifer Harmer, SO

Janine van Kooten, SO, PhD

Louis Hahn, SO

Ondersteuningsteam:

Inge van Zijl, programmaondersteuning SO-GVA

Noeska Meijer, projectleider SO-GVA

Jan Hendriks, programmamanager SO-GVA

Eveline van Opstal, SO, (medisch) programmaleider SO-GVA

Met dank aan:

SO Vakgroepen van Amaris, Hilverzorg, Inovum, Vivium en Zorggroep Almere

SO's Kleinschalige zorgorganisaties Gooi Vechtstreek en Almere

Marloes Bijl, externe adviseur, Morgens

Nadine de Vries, externe adviseur, Morgens

Bijlagen:

Bijlage -1- SO-GVA notitie reacties SO op Regionale Zorgvisie

Bijlage -2- Reactie op notitie "SO-reflecties op Regionale Zorgvisie regio Gooi, Vechtstreek en Almere"

Bijlage -3- Specialisten Ouderengeneeskunde schetsen scenario ouderenzorg 2030

Referenties:

1. Programmaplan SO-GVA versie 3.0
2. Notitie Einddoel voor Ogen
3. Gupta Strategists – De Juiste Zorg op de Juiste Plaats – Ouderenzorg Gooi en Vechtstreek-Almere.
4. Startnotitie Anders Positioneren in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere (GVA)